

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

Силабус вибіркової компоненти
«Методологія проведення наукових досліджень»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 120 годин, 4 кредити. Семестр: 4. 2 рік навчання.
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За розкладом занять. Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою Одеса, вул. Малиновського, 37
Викладач(-і)	Д.фарм.н., проф. Ліана Унгурян К.фарм.н., доц. Ірина Вишницька
Контактна інформація	E-mail: iryna.vyshnytska@onmedu.edu.ua liana.unguryan@onmedu.edu.ua Консультації: з 14.30 до 16.00 щовівторка, з 09.00 до 13.00 щосуботи

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Методологія проведення наукових досліджень» є методологія та методи наукового дослідження, його основні етапи і особливості.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі):

Дисципліна «Маркетингові дослідження в галузі охорони здоров'я» базується на знаннях, отриманих аспірантами при вивченні фармацевтичного менеджменту та маркетингу, міжнародного маркетингу, економічної теорії, організації та економіки фармації.

Мета курсу.

Метою навчальної дисципліни «Методологія проведення наукових досліджень» є формування комплексу знань, вмінь, навичок вільно використовувати методи наукових досліджень, володіти методологічними засадами розвитку наукового знання, принципами організації науково-дослідної роботи та вміння презентувати результати дослідження.

Завдання дисципліни:

- 1) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань щодо методології як складової науки та фундаменту наукового світогляду кожного науковця;
- 2) надання здобувачам ступеня доктора філософії знань відносно розуміння фундаментальних методологічних проблем наукового пізнання, основних моделей структури та розвитку наукового знання;
- 3) усвідомлення здобувачами ступеня доктора філософії методологічних засад творчих процесів у науковій діяльності;
- 4) формування у здобувачів ступеня доктора філософії навичок апробації та презентації результатів наукових досліджень в усній та письмовій формах.

Очікувані результати

Аспірант (здобувач) має знати:

- основи наукознавства і методичку наукових досліджень конкретних проблем;
- основи методології і методи наукового дослідження;
- основи організації наукових досліджень в фармації;
- способи обґрунтування актуальності проблеми дослідження;
- способи визначення мети, завдання, об'єкта та предмета дослідження;
- особливості відбору, аналізу й обробки релевантної наукової інформації;
- особливості підготовки і оформлення наукових робіт фармацевтичного профілю.

Аспірант (здобувач) має вміти:

- обґрунтовувати поняття методології та методички наукових досліджень, поняття наукового методу;
- вибирати напрями наукового дослідження;
- розробляти програми наукового дослідження у фармацевтичній галузі;

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

- працювати з різними інформаційними джерелами;
- збирати, опрацьовувати та аналізувати зібрану інформацію з використанням сучасної методології наукових досліджень;
- формулювати висновки та пропозиції;
- активізувати творче мислення;
- оформляти результати наукових досліджень;
- раціонально організовувати інтелектуальну працю;
- розробляти наукові проблеми, писати наукові статті, роботи, застосовуючи при цьому нові інформаційні технології та програмне забезпечення;
- аргументовано виступати з доповідями за результатами науково-дослідницької роботи;
- впроваджувати результати досліджень в фармацевтичну практику.

ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі практичних занять (60 год.), організації самостійної роботи аспірантів (60 год.), всього 120 год (4 кредита).

Вивчення дисципліни повинно реалізовуватися на основі проблемного викладу, евристичного, дослідницького, інтерактивного (методу проектів) методів.

Зміст навчальної дисципліни

Розділ № 1. Теоретичні основи методології наукових досліджень

Тема №1. Наука та наукові дослідження: становлення і розвиток.

Наукова діяльність. Види наукової діяльності. Історичні етапи науки. Розвиток науки в XIX столітті. Наука XX століття і початку XXI століття: характерні особливості. Види та ознаки наукового дослідження. Теоретичні та методологічні принципи науки. Наукова ідея, науковий принцип. Наукові поняття і гіпотези.

Тема №2. Організація науково-дослідної діяльності.

Поняття, мета і особливості науково-дослідної діяльності. Класифікація об'єктів наукового дослідження. Класифікація наукових досліджень. Етапи наукового дослідження. Організація наукової діяльності в Україні.

Тема №3. Основні принципи науки і наукового пізнання. Процес наукового дослідження і методологія наукового пізнання

Наукове пізнання та його особливості. Основні наукові поняття. Класифікація принципів науки і наукового пізнання. Критерії науковості знання.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

Форми організації наукового знання: факт, положення, поняття, категорія, принцип, закон, теорія, ідея, гіпотеза, парадигма. Види та ознаки наукового дослідження.

Тема №4. Характеристика методів наукових досліджень

Поняття методу. Специфіка наукового методу. Співвідношення методології та методики наукового дослідження. Типологія методів наукового пізнання: спеціальні та загальнонаукові. Класифікація та характеристика загальнонаукових методів. Загальнонаукові методи: теоретичні та емпіричні. Теоретичні методи пізнання: абстрагування, аналіз і синтез, індукція та дедукція, побудова теорій, ідеалізація, мисленнєвий експеримент, математичні методи, аксіоматичні методи, гіпотетико-дедуктивний, історичний і логічний метод. Емпіричні методи: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Лабораторні та польові експерименти. Метод експертних оцінок. Співвідношення теоретичних та емпіричних методів у науковому дослідженні.

Розділ №2. Організація наукового дослідження

Тема №5. Організація наукового дослідження та оцінка його ефективності. Інформаційне забезпечення наукової роботи

Етапи наукового дослідження: постановка проблеми, вироблення методології, збір та аналіз фактів, експеримент, висновки, апробація. Наукова проблема як основа задуму дослідження. Актуальність проблеми та її обґрунтування. Категоріальний апарат наукового дослідження. Мета, об'єкт, предмет дослідження. Наукова проблема. Обґрунтування актуальності проблеми. Наукова новизна, її функції. Теоретична та практична значущість. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні наукових досліджень. Види фактів. Джерела даних. Джерела інформації та їх використання у науково-дослідницькій роботі. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження. Техніка роботи зі спеціальною літературою. Використання Інтернету для пошуку наукової інформації. Проблема плагіату та посилання на певний науковий текст. Складання та оформлення бібліографії.

Тема №6. Методика теоретичних і експериментальних досліджень. Моделювання в науково-дослідній роботі

Загальні відомості про теоретичні дослідження. Експеримент як засіб отримання нових знань. Розробка методики експерименту. Обробка експериментальних даних. Вибіркові оцінки коректності математичної обробки результатів експерименту. Вимоги щодо проведення статистичних спостережень. Прикладні методики педагогічного дослідження. Опитування та моніторинг як прикладні методи. Методи статистичного аналізу: кореляційний,

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

факторний аналіз, метод імплікаційних шкал, контент-аналіз. Похибки вимірювання. Загальні відомості про моделювання систем. Класифікація методів математичного моделювання. Основні постулати моделювання. Співвідношення між моделлю та системою. Класифікація моделей. Вимоги до моделей.

Тема №7. Методика підготовки, оформлення, захисту наукової роботи

Загальні відомості про науково-дослідну роботу. Основні ознаки наукової роботи. Вимоги до написання дисертаційної роботи. Мова та стиль наукової роботи. Визначення мети, завдань, об'єкта й предмета дослідження. Вибір методів дослідження. Опис процесу дослідження. Формулювання висновків. Комплексні завдання, що вирішуються у роботі. Структура та вимоги дисертаційної роботи. Організація презентації кваліфікаційної роботи.

Тема №8. Основні вимоги до наукових публікацій результатів науково-дослідної роботи. Впровадження результатів наукових досліджень.

Складання звітів про науково-дослідні роботи і публікація їх результатів. Апробація наукових досліджень. Наукова стаття: структура, зміст, послідовність оформлення. Виступ, доповідь, інформаційне повідомлення на семінарах, наукових, науково-практичних конференціях, симпозіумах. Впровадження завершених науково-дослідних робіт.

Перелік рекомендованої літератури

Основна (базова):

1. Добронравова І.С., Руденко О.В., Сидоренко Л.І. та ін. Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник. К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607с.
2. Важинський С. Є., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с.
3. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
4. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник / Крушельницька О. В. К.: Кондор, 2016. 192 с.

Додаткова

1. Вдовичин І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Львів : Вид-во Львів. комерц. акад., 2015. 247 с.
2. Вишницька І.В., Трохимчук В.В. Маркетинговий аналіз окремих груп протидіабетичних лікарських засобів, представлених на фармацевтичному ринку України. *Фармацевтичний журнал*. 2017. №2. С. 3-11.
3. Методологія наукових досліджень: навч.посібник/ В.С. Антонюк, Л.Г. Полонський, В.І. Аверченков, Ю.А. Малахов. К.: НТУУ «КПІ», 2015. 276 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

4. Роль стандартизації в системі раціональної фармакотерапії/ Л. М. Унгурян, І. В. Вишницька, О. І. Беляєва, І. Б. Петкова, Ю.С. Каравелкова // *II International Scientific and Practical Conference "Topical issues Of Science And Education"* /Open Access Peer-reviewed Journal Science Review 7(7), December 2017, Vol.7. P. 55-57.

5. Здійснення фармацевтичної опіки при відпуску лікарських засобів з аптеки хворим з гіпертонічною хворобою як складника належної аптечної практики/ Л.М. Унгурян, І.В. Вишницька, Г.В. Бутенко, Н.А. Прилипко // Збірник наукових праць за матеріалами науково-практичної конференції «Впровадження належних практик у фармації: досягнення, перспективи та проблеми» (м. Київ, 15 листопада 2017 р.) / [відповід. редактори: канд. фарм. наук Гнітько І.В., канд. фарм. наук Гетало О.В., доц. Шостак Л.Г., лаборант кафедри фармації Бут К.С.].- К.: видавництво КиМУ, 2017. С. 12-14.

6. Каламбет С. В., Іванов С. І., Півняк Ю. В. *Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. 191 с.*

7. Наукознавчий аналіз становлення фармацевтичної логістики в Україні/ Беляєва О.І., Унгурян Л.М., Прилипко Н.А., Вишницька І.В. *Journal of Education, Health and Sport. Vol. 6, No 12. 2016. P. 951-967.*

8. Трохимчук В.В. Розроблення рекомендацій щодо створення локального формуляра лікарських засобів для хворих на гастрит і дуоденіт дітей/ В. В. Трохимчук, І. В. Вишницька. *Фармацевтичний журнал. 2016. № 3-4. С.16-20*

9. Comorbidities as factors influencing choice of drug in arterial hypertension therapy/ Vyshnytska Iryna, Unhurian Liana, Bieliaieva Oksana, Pietkova Iryna. *Medical theory: collective monograph / Bulavenko Olga, Muntian Olga, Muntian Maksym, Yarovenko Anatolii, etc. International Science Group. Boston: Primedia eLaunch, 2020. P. 68-76. Available at: DOI : 10.46299/isg.2020.MONO.MED.II*

10. Effective communication of Ukrainian medical opinion leaders in social network. O.Skalatska, A.Nerubasska, T. Yamilova, O.Bielyaieva, L. Zahorodnia. *JCR, 2020; 7 (4): 1673-1678*

11. Implementation of Standards of Good Pharmacy Practice in the World: A Review/ Liana Unhurian, Oksana Bielyaieva, Irina Vyshnytska, Natalia Suschuk, Irina Petkova. *Asian Journal of Pharmaceutics. Jan-Mar 2018 (Suppl). 12 (1). P. 42-46.*

12. Introduction to research methodology Editor: Dr Imre Boncz, Pécs, 2015. 296 p.

13. Peter Pruzan. *Research Methodology: The Aims, Practices and Ethics of Science. Springer International Publishing. Switzerland, 2016. 326 p.*

14. Rascati, Karen L. *Essentials of pharmacoeconomics / Karen L. Rascati. 2nd edition, 2015. 313p.*

15. SIAPS. 2017. *Applying Principles of Pharmacoeconomics to Improve Medical Product Selection and Use in Low- and Middle-income Countries: Trainer's*

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

Guide. Submitted by the Systems for Improved Access to Pharmaceuticals and Services Program to the US Agency for International Development. 89 p.

Електронні інформаційні ресурси

1. Державний Експертний Центр МОЗ України
<http://www.dec.gov.ua/index.php/ua/>
2. ДП "Український науковий фармакопейний центр якості лікарських засобів" <http://sphu.org/>
3. Законодавство України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
4. Методологія науки - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.
5. Національна наукова медична бібліотека України <http://library.gov.ua/>
6. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського <http://www.nbu.gov.ua/>
7. Національна парламентська бібліотека України. URL : <http://www.nplu.kiev.ua>
8. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
9. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки : Закон України від 11.07.2001 р. №2623-III. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>
10. Ресурс лікарських засобів «Компендіум». URL: <http://compendium.com.ua>
11. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. URL : <http://korolenko.kharkov.com>
12. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування. URL : <https://scholar.google.com.ua/>

ОЦІНЮВАННЯ

До контрольних заходів належить *поточний контроль*. Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на семінарських заняттях. Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів: усне опитування; тестові завдання; написання наукових повідомлень. Поточне оцінювання здобувачів відбувається на кожному семінарському занятті (повинно бути опитано не менше 30 % здобувачів). Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: “5”, “4”, “3”, “2”.

Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі: захист реферату на

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

практичному занятті; виготовлення навчальних засобів (наочні засоби - презентації, стенди тощо).

Як результат вивчення даної дисципліни здобувач отримує «залік», який виставляється на підставі поточної навчальної діяльності здобувача за умов: відсутності пропусків занять або вчасного їхнього відпрацювання, середнього балу за поточну навчальну діяльність не менше 3,00. Залік виставляється у кінці вивчення дисципліни на підставі поточних оцінок у вигляді середнього балу (тобто середнє арифметичне всіх отриманих оцінок за традиційною шкалою, округлене до 2 (двох) знаків після коми). Отримане середнє арифметичне з дисципліни дозволяє здійснити конвертацію в оцінку за 200-бальною шкалою для подальшого ранжування за рейтинговою шкалою (ECTS). Відповідно до отриманих балів за 200-бальною шкалою, здобувачі оцінюються за рейтинговою шкалою ECTS.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання відповідає загальним правилам в ОНМедУ. Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу. Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань. Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: зниження результатів оцінювання; повторне проходження оцінювання.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Форма одягу: медичний халат.

Обладнання: зошит, ручка.

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються.

Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра організації та економіки фармації з післядипломною підготовкою

якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету